

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

Maturitní témata Základy společenských věd

1) Psychologie – vymezení oboru, psychologické disciplíny, hlavní psychologické školy, psychické jevy

- Co je psychologie (vznik, význam, funkce)
- Psychologické disciplíny – základní (teoretické) a aplikované (praktické)
- Hlavní psychologické školy – experimentální, hlubinná psychologie, behaviorismus, tvarová psychologie, humanistická škola, biologický směr
- Projevy psychiky (procesy, stavy, vlastnosti)

2) Vývojová psychologie, psychologie osobnosti

- Biologická a sociální determinace
- Fáze vývoje lidské duše (Sigmund Freud, Erik Erikson, Jean Piaget aj.)
- Psychologie osobnosti
  - Co je osobnost? Co vytváří osobitost jedince?
  - Psychické vlastnosti (temperament, schopnosti, charakter, motivy a postoje, vůle)
  - Typologie osobnosti (Hippokrates, Carl Gustav Jung, Ernst Kretschmer)

3) Sociální psychologie, psychopatologie a psychohygienu

- Co je socializace (subjekty, druhy, význam, nedostatečná socializace)
- Sociální vnímání, postoje a interakce. Teorie učení a sociální komunikace, masová komunikace, reklama
- Psychopatologie: neurózy, psychózy, poruchy příjmu potravy, ostatní poruchy, drogové závislosti
- Základy psychohygieny (metody, význam, funkce)

4) Sociologie – vymezení oboru, historický vývoj sociologického myšlení, člověk v sociálních vztazích

- Vymezení oboru (metody, význam, funkce)
- Vznik sociologie a její vývoj od počátků do současnosti, sociologická paradigmatu
- Socializace a resocializace
- Sociální kontrola

5) Sociální útvary, sociální struktura, problém nerovnosti, sociálně patologické jevy

- Sociální útvary – skupiny, agregáty, instituce, organizace
- Rodina – otázka krize rodiny, funkce a typologie
- Sociální struktura – třídní teorie vs. teorie stratifikace
- Otázka sociální nerovnosti – nerovnost šancí vs. nerovnost startů

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

- e) Legitimita sociální nerovnosti, teorie panství M. Webera
- f) Sociálně patologické jevy a teorie normality

6) Základy politologie, základy teorie státu, stát a jeho formy

- a) Co je stát (znaky, funkce)
- b) Teorie vzniku státu (prvotní a druhotný vznik)
- c) Formy a druhy států
- d) Politika a politologie
- e) Politické strany
- f) Politické ideologie (definice, význam, typologie)

7) Základní principy demokracie, Listina základních práv a svobod

- a) Základní principy demokracie, lidská práva a jejich ochrana
- b) Antická a moderní demokracie, demokracie přímá a nepřímá
- c) Volební systémy
- d) Republika parlamentní a prezidentská, rozdíly a shodné znaky
- e) Slabiny moderní demokracie

8) Základy teorie práva, trestní a správní právo

- a) Základy teorie práva, právní kultury (různost právní tradice)
  - Právo objektivní a subjektivní, právo pozitivní a přirozené
  - Descendenční právní teorie
  - Struktura právní normy
  - Právní vztah
  - Právní skutečnost
- b) Trestní právo – hmotné a procesní (přestupek, trestní čin, trestní řízení, okolnosti vylučující trestnost)
- c) Správní právo – organizace a činnost veřejné správy, obec, druhy obcí, obecní orgány, kraj, krajské instituce

9) Ústavní právo ČR, vývoj a současnost

- a) Ústava – základní charakteristika, ústavní pořádek, právní síla
- b) Český ústavní vývoj
- c) Ústava České republiky – obsah, struktura

10) Občanské a pracovní právo

- a) Občanské právo – občanský zákoník, prameny občanského práva
  - Fyzické a právnické osoby
  - Rodinné právo – manželství, vznik společného jmění manželů, vztahy mezi rodinnými příbuznými, náhradní rodinná péče

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

- Vlastnictví
- Dědické právo
- Smluvní právo
- b) Pracovní právo – zákoník práce, pracovní poměr – vznik a zánik, zaměstnanci a zaměstnavatelé, práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů, pracovní doba

11) Základní ekonomické pojmy, tržní mechanismus

- a) Ekonomie a ekonomika – ekonomické sektory, výrobní faktory, statky a služby
- b) Mikroekonomie, makroekonomie, makroekonomické ukazatele
- c) Ekonomické systémy (ekonomika zvyková, direktivní, tržní)
- d) Trh
  - Podmínky pro fungování trhu
  - Tržní mechanismus – křivka nabídky a poptávky, elasticita, rovnováha trhu
  - Otázka selhání trhu – případy
  - Trh zboží a služeb, trh práce, peněžní trh
- e) Základní ekonomické teorie

12) Česká ekonomika – vývoj a současnost, právní subjekty v ekonomice České republiky

- a) Vývoj české ekonomiky od roku 1989 po současnost
- b) Právní subjekty a formy podnikání
- c) Živnost, druhy živností (vznik, podmínky vzniku)
- d) Obchodní společnosti (v. o. s., k. s., s. r. o., a. s.)
- e) Družstva (založení, druhy)

13) Peníze, jejich funkce v ekonomice, základní makroekonomické ukazatele

- a) Historický vývoj a funkce peněz, měnový kurz
- b) Finanční trhy (peněžní a kapitálové)
- c) Bankovní systém (soustava, dělení)
- d) Burza (druhy cenných papírů)
- e) Základní makroekonomické ukazatele
  - Inflace
  - Nezaměstnanost
  - HDP / HNP
  - Platební bilance a obchodní bilance
- f) Svět osobních financí – exekuce, dluhová past, spoření

14) Stabilizační hospodářská politika (formy a nástroje), světová ekonomika

- a) Cíle a subjekty hospodářské politiky
- b) Nástroje hospodářské politiky
  - Monetární politika

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

- Fiskální politika
- Cenová politika
- Důchodová politika
- Zahraniční obchodní politika
- c) Světová ekonomika
  - Mezinárodní obchod – ohniska prosperity, problémové oblasti, současné tendence
  - Mezinárodní ekonomické organizace
  - Kritika globální ekonomiky

15) Česká republika a mezinárodní organizace

- a) Mezinárodní vztahy
  - Definice
  - Nástroje zahraniční politiky
  - Tendence v současném vývoji mezinárodních vztahů
- b) Mezinárodní organizace, jichž je Česká republika členem
- c) Česká zahraniční politika – směřování, vývoj

16) Evropská unie

- a) Historie evropské integrace
  - Důvody sjednocování Evropy
  - Integrační proces – historické mezníky
  - Členské země
- b) Evropské instituce
- c) Ekonomika EU (rozpočet, „eurozóna“)
- d) Současnost a otázky spojené s rozšiřováním, Brexit
- e) Role České republiky v Evropské unii

17) Současná politická situace ve světě

- a) Obecná charakteristika – tendence, určující politické síly
- b) Ohniska nepokojů v současném světě
- c) Analýza jednoho z konfliktů poslední dekády
- d) Výhled do budoucna – rizika a výzvy

18) Globální problémy lidstva

- a) Globální vs. lokální problém
- b) Pojem globalizace v kultuře, ekonomice a politice
- c) Typologie globálních problémů (intersociální, ekosociální a antroposociální problémy)

19) Východní náboženství

- a) Východní vs. západní náboženské myšlení

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

- b) Náboženství Indie – hlavní proudy
- c) Náboženství Číny
- d) Šintoismus

20) Judaismus, křesťanství, islám

- a) Západní monoteismy – společné znaky
- b) Judaismus
- c) Křesťanství
- d) Islám
- e) Otázka náboženské (in)tolerance v současném světě

21) Řecká presokratická filozofie, Sokrates

- a) Mýtus a logos – počátek filozofie (Proč právě Řecko?)
- b) Přírodní filozofie – hylozoismus (presokratické školy)
- c) Sofisté – antropologický obrat
- d) Sokrates

22) Platón a Aristoteles

- a) Platón a Aristoteles – počátek dvou silných proudů duchovních dějin Evropy
- b) Platónův idealismus
- c) Aristoteles

23) Antická filozofie po Aristotelovi, patristika

- a) Helénismus – charakteristika doby, směry (školy)
- b) Patristika – charakteristika raného křesťanství
  - Odchylná učení (dobové hereze)
  - Aurelius Augustinus

24) Scholastika a duchovní obrat renesance

- a) Scholastika – vymezení pojmu, raná, arabská a vrcholná scholastika
- b) Pozdní scholastika – reakce na učení Tomáše Akvinského
- c) Duchovní obrat renesance – charakteristika, dějinný kontext
- d) Utopisté a zrod moderní vědy (přírodní vědy, politologie)

25) Kontinentální racionalismus, britský empirismus a francouzská filozofie doby osvícenství

- a) Tři velké systémy baroka (Descartés, Spinoza, Leibniz)
- b) Britský empirismus (Locke, Berkeley, Hume)
- c) Francouzské osvícenství (Montesquieu, Voltaire, Rousseau)

Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, PSČ 370 21

www.gymceska.cz

26) Německá klasická filozofie, filozofie 19. století po Hegelovi

- a) Immanuel Kant
- b) Romantismus a idealismus (Fichte, Schelling, Hegel)
- c) Pozitivismus, materialismus (filosofie od Comta k Marxovi)
- d) Iracionalismus, voluntarismus (Schopenhauer, Kierkegaard, Nietzsche)

27) Filozofie 20. století

- a) Obecná charakteristika filozofie 20. století
- b) Fenomenologicko-existenciální proud (Husserl a Heidegger)
- c) Existencialismus sekulární a křesťanský (Camus, Sartre, Marcel, Jaspers)
- d) Hermeneutika (Hans-Georg Gadamer)
- e) Analytická filozofie a Ludwig Wittgenstein, kritický racionalismus, pragmatismus, strukturalismus
- f) Postmoderní filozofie

